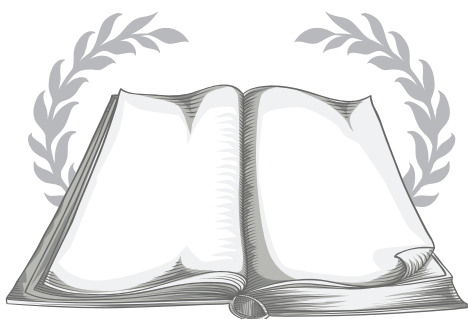

Se הדרשות
דת
הסיינטולוגיה

בריאן ר. וילסון, PH.D.
עמית בדימוס

אוניברסיטת אוקספורד
אנגליה

8 בפברואר 2002

הדרשות *Se*
דת
הסיינטולוגיה

הדרשות *se* דת הסיינטולוגיה

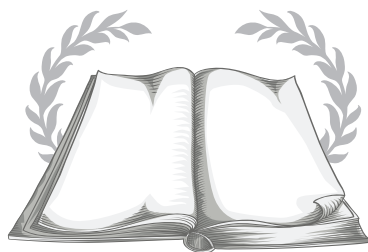
בריאן ר. וילסון, PH.D.
עמית בדימוס
אוניברסיטת אוקספורד
אנגליה

8 בפברואר 2002

1 התבקשתי לבחון את הדרך שבה מתקיימות כיום הדרשות בדת הסיינטולוגיה, ולהעריך את הדרשות האלה לאור פסיקת בית-הדין לערעורים ב-1970 במקרה של 'סגרדאל נגד הרשם הכללי', ותוך התייחסות לאותם הקריטריונים, להשוות את הדרשות של סיינטולוגיה לאלו של זרמים דתיים אחרים שיש להם כיום מקומות שנרשמו על-ידי הרשם הכללי כמקומות של פולחן דתי.

הדרשות של דת הסיינטולוגיה

2 כל אדם המתבונן בדרשות סוף השבוע בסיינטולוגיה, ובמפגשים ביום שישי בערב, יראה בצורה ברורה שהם מלאים בהודיה מלאת שמחה. אפשר לדמות את המפגשים ביום שישי לגרסה לא רשמית של 'מפגשי עדות', מפגשים פופולאריים בכמה זרמים של הנצרות, במיוחד בארצות-הברית: אפשר לתת בתור דוגמה, אם כי זאת דוגמה בעלת אופי יותר שקט, את המפגשים שמאורגנים על-ידי דת המדע הנוצרי.

3 בדרשה בדת הסיינטולוגיה כמעט שאין קישוטים בצורה של תמונות, סמלים או עזרי פולחן אחרים בדומה למרכיבים שצמחו במסורת הנוצרית. סמל אחד שקיים הוא הצלב בעל שמונה הקודקודים, המופיע על הכתבים הרשמיים של דת הסיינטולוגיה. זהו גם הסמל הראשי המופיע על המעילים של היועצים הרוחניים בסיינטולוגיה, אך פרט לכך קיימים רק מעט סמלים כאלה המשמשים לקישוט, והם משמשים יותר לצורך זיהוי, וגם זאת רק בצורה מצומצמת.

4 עיקרי האמונה של דת הסיינטולוגיה שנכתבו על-ידי מייסדה, ל. רון האברד, מהווים את הבסיס עבור דרשה בסיינטולוגיה. עיקרי האמונה כוללים חוקים אלוהיים שמעניקים לאדם מספר זכויות, והם מצהירים שזכויות אלה נשמרות על-ידי אלוהים מתוך מטרה להעניק לאדם חופש מוחלט.

5 המרכיב הראשי במהלך דרשה של סיינטולוגיה הוא ההטפה לגבי נושאים מתוך כתבי הדת, מרכיב מסורתי ראשי בדת הפרוטסטנטית באמריקה. בארגוני סיינטולוגיה, כתבי הדת אינם הכתבים הנוצריים אלא הכתבים וההרצאות של ל. רון האברד, מייסד דת הסיינטולוגיה. הדרשה היא האירוע המרכזי שבו מציגים את הנושאים הקיימים בתנועה זו. מר האברד הנחיל לארגונים שלו סדרת דרשות שמתוכן היועץ הרוחני יכול לבחור אחת כדי להעביר את דרשת סוף השבוע. לפעמים, במקום דרשה, מושמעת הקלטה של מר האברד כשהוא נותן הרצאה. דרשות מוכנות מראש אינן משהו ייחודי לסיינטולוגיה: הן מהוות מרכיב ראשי בכמה זרמים דתיים אחרים, למשל במדע הנוצרי.

6 בסוף הדרשות מקיימים תפילה ומייחלים שאלוהים יתערב בענייני האדם על מנת להביא לחופש מהמלכודת החומרית. התלות באלוהים מאוד ברורה לעין לאור הטענה שהפוטנציאל של האדם ניתן לו על-ידי אלוהים, וברור שלאור זאת, הסיינטולוגים חושבים שהישות העליונה היא המקור הבלתי מעורער לרווחה והיא מהווה דוגמה עבור שאיפותיהם. יראת הכבוד לאלוהים מופיעה בצורה לא ישירה כשהם אומרים שהוא "המחבר של העולם".

מהו פולחן דתי?

7 המאפיינים של פולחן דתי, כפי שנקבעו בפסיקת סג'רדאל, מורכבים ממגוון תגובות רגשיות שאופייניות גם ליחסים בין בני אדם, כפי שניתן לראות ביחסים חברתיים רגילים. אולם בפולחן דתי פעילויות אלה מקבלות עומק גדול יותר ומקודש יותר, כפי שמתאים למצב בו מתקיימים יחסים כנועים עם ישות נעלה, שהיא הישות העליונה.

8 התפיסה של הישות העליונה, ביחד עם מושגים דתיים אחרים (למשל: גן עדן, גיהנום) נוצרה לראשונה לפני מאות שנים. בתקופה האחרונה, התפיסה לגבי האלוהות עברה שינוי עמוק במסגרת

המסורת הנוצרית ואף בדתות אחרות. לפי התפיסות החדשות, הרבה פחות סביר להבין את אלוהים במונחים אנושיים. יחד עם זאת, בניגוד לשינויים במושגים אלה, השפה של הפולחן הדתי, והרעיונות שאותו פולחן מבקש להגדיר ולעורר, השתנו הרבה פחות, אם בכלל. השפה שמתארת את הפולחן הדתי נשארת אישית. לאור השינוי במושגים התיאולוגיים, השפה של הפולחן הדתי הפכה להיות יותר ויותר מיושנת. רעיונות לגבי הערצה, ענווה, כניעה, דברי הלל ותחינה יכולים להיות עדיין ראויים בהקשר של יחסים בין בני אדם, שם קיים ניגוד בין בעל שליטה והאדם הנשלט (וניתכן שהם יופיעו בצורה חלשה יותר במקרים בהם לא יהיו הבדלים במעמד בין אנשים), אבל כמעט לא מתאימים כאשר כבר לא תופסים את אלוהים כ-"סופרמן", אלא כבעל צורה מופשטת.

9 רוב האנשים בבריטניה מאמינים באלוהים כשמתארים אותו במונחים כלליים, אבל רק מיעוט מאמין באלוהים אישי. (מחקרו של הכומר רובין גיל מראה כי שיעור המאמינים באיזשהו סוג של אלוהים, לא משנה עד כמה רחבה ההגדרה, ירד מ-80% בשנות ה-40 של המאה ה-20 ל-66% בשנות ה-90. והאמונה ברעיון הצר יותר של אלוהים, ובמיוחד הרעיון הנוצרי של אלוהים אישי, ירדה מ-43% ל-31% באותה תקופה.) למרות שהמאמינים נפטרים במידת הולכת וגדלה מהאמונה באלוהים אישי, ומתייחסים לאלוהים יותר כישות רוחנית, כוח, או כעיקרון מטפיזי, השפה האישית של אותה אמונה נשארה, והיא הפכה בשלב זה לכזאת שאינה תואמת את האמונה. העובדה שכך קרה משקפת את חוזקה של אותה שפה מסורתית, חוזק שנבע מביסוסה במסגרת העיסוקים של הדתות ומכך שהשקפת הציבור היא שזאת שפה מקודשת.

10 אחת הדאגות המרכזיות של הזרם המרכזי בתיאולוגיה הנוצרית במאה התשע-עשרה והמאה העשרים היתה להפריך את המיתוסים בדת. חלק מאותה רפורמה הוביל לכך שהתיאור והייצוג של אלוהים הפך להיות במונחים מופשטים יותר, והדימויים הפרימיטיביים שלו, שמייחסים לו מאפיינים אנושיים, הן בשפה והן בציורים, נעלמו. התהליך הזה קרה בקלות רבה יותר בתחום הפילוסופי מאשר בתחום הפולחן הדתי, שם כמה מרכיבים פרימיטיביים ולא מתוחכמים שרדו. השימוש החוזר ונשנה בגישות ובמעשים מסורתיים במסגרת הפולחן הדתי שימר את השפה האישית במסגרת ההקשר התיאולוגי והפילוסופי שעבר שינוי, כך שהשפה הפכה למיושנת ולכזאת שאינה תואמת את ההקשר.

11 כמה זרמים נוצריים שאינם קונפורמיסטים, שהם פחות מחויבים למסורת, אימצו שפת פולחן פחות אישית. זרם הקווקרים בנצרות לא חש שום צורך לפנות אל האלוהים ישירות. האוניטריאניזם במאה השמונה-עשרה הסיר מאלוהים כל מרכיב אנושי, כך שאלוהים הוצג במונחים שהם פחות אנושיים. במאה התשע-עשרה המדע הנוצרי, שהוא זרם דתי בעל תיאולוגיה דומה לזו של האוניטריאניזם, שאף לענות על השאלה לגבי מינו של האלוהים, שאלה שהתווכחו לגביה רבות, ושהיתה רלוונטית בכל מצב בו הרעיון של אלוהים הכיל מרכיב אנושי, באמצעות הכנסת השימוש במונח "אלוהים

אבא-אימא" בתפילות, ובאמצעות הכרזה על שבע מילים נרדפות לאלוהים – חיים, אמת, אהבה, מינד, נפש, רוח, עיקרון. אלה מילים שנחשבו לתכונות מופשטות ומטפיזיות.

12 בהתחשב בכל ההודאות המרומזות בכך שמאפיינים אישיים אינם מתאימים לשיוך לאלוהים ואינם ישימים עבורו, ובהתחשב בחוסר הרלוונטיות של גישות לפנייה לאלוהים, שהגיעו מחברות היררכיות וברבריות מימי הביניים, זה לא מפתיע שתנועות רוחניות חדשות שהופיעו במאה העשרים אימצו שפה ורעיונות במסגרת הפולחן הדתי המשקפים בצורה מתאימה יותר את הערכים של הזמנים המודרניים. בעוד שבתחילה תנועות חדשות אלה עשויות להשתמש בשפה ובמושגים מסורתיים, הן עושות זאת כשלב זמני וחולף על מנת לפנות אל המאמינים הפוטנציאליים שלהן במונחים מובנים, עד שאותם מושגים חדשים ייקלטו ויהפכו להיות חלק מהשיח השגרתית של האנשים באותה תנועה חדשה וצומחת. במשך זמן מה, נראה כי האנשים באותה תנועה משתמשים בשתי שפות רוחניות, בשעה שהם מתרגלים לדרכי הביטוי החדשות של האמיתות הדתיות.

13 קיימים זרמים דתיים רשומים רבים שאינם מקיימים פולחן בהתאם לאמות המידה של סגדאל, כפי שמתואר בטבלה שלהלן. ניתן לפקפק במידת ההתאמה של הקריטריונים האלה לצורך קביעה של מה נחשב פולחן דתי: גישות המראות הערצה ויראת כבוד מוצגות לעתים קרובות כלפי אנשים בשר ודם: כלפי האנשים המבוגרים יותר, כלפי המנהיגים ואלו המשמשים דוגמה, וכלפי המחנכים. במקרים אלה, גישות אלה אינן נחשבות כפולחן. ואומנם, בכנסייה הקתולית קדושים מקבלים הערצה וכבוד, אך שלטונות הכנסייה מתנגדים לכל רמיזה שגישות אלה מגיעות לכדי פולחן דתי. הקריטריון המתאים לגבי מה נחשב פולחן דתי הוא התנהגות שמטרתה לבסס יחסי קרבה בין המאמין והישות העליונה, תוך הבטחת הגאולה הסופית למאמין. הקריטריון הזה מבוסס על המעשים במסגרת הפולחן הדתי, ויתרונותיו הם שהוא בעל מגוון צורות תרבותיות, ושניתן לזהות אותו משום שהוא מנסה להשיג שאיפה משותפת. קריטריון כזה מאפשר את קיומם של מושגים מגוונים ורבים מספור לגבי טבעו של האלוהים (אלוהים בעל מאפיינים אנושיים, חוק אוניברסלי, דאגה אולטימטיבית, קיום בסיסי, כוח החיים וכו'). הוא מציע מושג מופשט יותר של נושא הפולחן הדתי, מושג שהוא ישים בצורה יותר רחבה, והוא נמנע מתרבות של אמונה עיוורת ואפליה דתית משום שהוא לא תומך בכך שהגישה התרבותית הנוצרית היא הגישה היחידה לפולחן דתי ולהגדרת האלוהים. רעיונות מקובעים הדורשים שהפולחן הדתי יהיה פעילות קבוצתית או קהילתית; שהישות העליונה היא שופטת ושקהל המאמינים, כל אחד בעצמו או כולם כקבוצה, הם חסרי ערך, חסרי אמונה וכופרים, או שהם לפחות כנועים; שהטקסים מציגים את המאמינים כתלותיים וכאשמים שצריכים להודות בכך באמצעות מעשים פומביים, הקטנה עצמית או אפילו הפיכת העצמי לקורבן – כל אלה נובעים אך ורק ממסורות נוצריות. אין שום בסיס לכך שהפולחן הדתי וההגדרה של אלוהים חייבים להיות בצורה כזאת. יתרה מזאת, ערכים אלה אינם מתיישבים בצורה טובה עם הגישות של החברה המודרנית: אינדיבידואליות מוגברת, ביקוש מוגבר לגישות שאינן שופטות; חוסר אמונה פוסט-פרוידיאני בכך שהמניעים של האדם נובעים מאשמה; והכפירה בסמכות היררכית.

14 ייתכן שצריך להרחיק יותר מזה – משום שלא כל הדתות הנפוצות והמוכרות מכילות אמונה בישות העליונה. לכן אם הפולחן הדתי נחשב כמרכיב חיוני של דת (הנחה שייתכן שהיא מוטלת בספק ובעייתית), יהיה צורך להגדיר את המונח 'פולחן דתי' עצמו בתור משהו כמו "העיסוקים המיועדים להביא את האדם לתקשורת עם הממשות הרוחנית הבסיסית". זהו, ולא משנה באיזו צורה, התפקיד של פולחן דתי.

טבלה

השתייכות דתית	סיכום של מנהגים ואמונות	אמונה בישות עליונה?	פולחן לפי הקריטריונים של סגרדאל?
אסכולת הסנקיה (Sankhya) בהינדואיזם	שיטת אמונה לא תאיסטית, המוכרת בתור אסכולה שמרנית של הדת ההינדית. החומר המקורי והנפש הם בלתי ניתנים ליצירה ובלתי ניתנים להריסה. הקארמה שולטת בענייניו של האדם – לידה מחדש היא תוצאה של מעשים מהעבר. גאולה היא להינצל מגלגול הנשמה. הדרך לשחרור היא קבלת ידע על הסבל והסיבות לו. מכיוון שהקארמה קובעת את המזל בחיים, התפילות אינן מכילות תחינה (תפילות כאלה מהוות מרכיב מרכזי בפולחן בדתות אחרות). דחייה של כל הרעיונות לגבי אלוהים – זאת דת אתאיסטית.	שום אמונה בישות עליונה.	לא.
גייניזם (Jainism)	חטיבה של ההינדואיזם. קארמה: מרכיבים זרים של הקארמה גורמים לנפש לרדת מטה. הגישה של הגייניזם אינה משאירה מקום לאלוהים בורא. המורים הנעלים אינם נחשבים כבעלי מאפיינים אלוהיים, ואין גם שום התגלות אלוהית. גייניזם היא בעיקרה מערכת אתאיסטית. יש הכרה בישויות שנקראות "דווה" (חצי-אלוהים), אולם הן לא קובעות את גורלו של האדם, ולא מקיימים פולחן דתי לכבודן. האמצעי שאיתו הגאולה מגיעה (על-ידי התגברות על הלידות מחדש) הוא פעילות בעלת אופי של התנזרות, המשחררת את הנפש ומבטלת את הקארמה.	אין ישות עליונה. החוק של גורם ותוצאה הוא העיקרון העליון של החיים. לא מקיימים פולחן דתי לכבוד ישויות דווה מקומיות.	לא.

פולחן לפי הקריטריונים של סגדאל?	אמונה בישות עליונה?	סיכום של מנהגים ואמונות	השתייכות דתית
שום תקשורת ישירה.	אמונה בישויות מיסטיות שונות במסגרת מערכת קוסמית מורכבת, אך אין ישות עליונה בתור שכזאת.	הטאואיזם נפוץ בקרב אוכלוסיות סיניות לצד הבודהיזם, הכתות של פולחן אבות קדמונים והמערכת האתית של הקונפוציאניזם. הטאואיזם מקדם את הרעיון הדתי של יצירת היקום; הוא מארגן חגיגות במקדש; מספק טקסי מעבר. התורות המיסטיות שלו כוללת יקום מורכב של ישויות רוחניות ואדוני שמיים השולטים בגן עדן, בכדור הארץ ובאדם.	טאואיזם
לא.	אין ישות עליונה. ישויות דווה כפופות לאותה שיטה של לידה מחדש כמו בני האדם.	החוק העולמי של גורם ותוצאה בקארמה: מתקיימות לידות מחדש ללא סוף, אלא אם כן האדם משוחרר מזה בכך שהוא עובר הארה בנושא של סבל. אין אמונה בבורא או במושיע. גאולה מושגת על-ידי אמצעים שאינם אישיים, על-ידי השגת ריחוק ובכך השגת ציות לתקנון אתי, ולא באמצעות טקסים. זה מספק את הדרך להתעלות מעבר להתנסות השגרתית ומעבר לעולם החומרי.	בודהיזם טהרוואדה (Theravada)
לא.	לא. העולם מווסת על-ידי חוק של גורם ותוצאה (שאינו אישי) – קארמה, כפי שחווים אותה בני אדם.	ענף זה של הבודהיזם (ניצ'ירן ב. יפן 1222) מתייחס לגלגול הנשמות העוקב של גוטאמא בודהא ככזה שהתעלה מעבר להתגלות שהוא הביא. האמת מתומצתת בלוטוס סוטר, כשעצם התפילה לפי הלוטוס סוטר מספיק כדי להעניק את כל התועלות למאמינים. בודהים שנשמתם התגלגלה אינם אלים, הם בסך הכול האמצעי שדרכו אפשר להשיג הארה מתקדמת. לכל אדם מן הרחוב יש אפשרות להשיג את המצב של בודהי, וזאת זכותו להשיג את האושר בעולם הזה.	בודהיזם ניצ'ירן (Nichiren)

השתייכות דתית	סיכום של מנהגים ואמונות	אמונה בישות עליונה?	פולחן לפי הקריטריונים של סגרדאל?
הקווקרים (חברת החברים)	דגש מיוחד על "אור פנימי" (קול המצפון). אין שום טקס, שום קידה עמוקה, שום תפילה המכילה תחינה, שום עיקרי אמונה שאושרו רשמית. בפגישות מבצעים מדיטציה קבוצתית. אין דרישה להאמין בישות עליונה, למרות שלא שוללים את קיומה של ישות כזאת ורבים מאמינים בה.	יתכן שיכירו בישות עליונה, אך האתוס של הקווקריזם מתנגד להיררכיה ולשליטה.	לא.
המדע הנוצרי	האדם הוא אך ורק ישות רוחנית והעולם החומרי הוא אשליה. הבנת נושאים אלה מאפשרת ריפוי גופני ואפילו אלמוות. הרעיונות האלה משויכים לישו, שלא היה אלוהים אלא אדם ומופת. ישנה אמונה באלוהים, שלעתים תכופות מוזכר במונחים נוצריים שגרתיים כאלוהים בעל מאפיינים אנושיים, אבל הוא מוזכר בצורה יותר ברורה על-ידי מילים נרדפות כגון מיינד, נפש, רוח, עיקרון, חיים, אמת, אהבה, וגם במילים שגרתיות בשפה שאינן ממש מתאימות לתיאורו. גברת אדי (המייסדת, 1820) אמרה שהכוונה ב-"עבודת האלוהים" צריכה להיות עשיית מעשים טובים באופן יומיומי, לא קיום פולחן דתי פומבי.	ישנה אמונה בישות עליונה.	הסכמה חלקית בלבד.
אוניטריאנים	דוחים את הדוקטרינה של השילוש הקדוש ומבקשים להשיג תיאום בין הדת וההיגיון. בעלי גישה מתירנית ביחס לעיקרי האמונה, לדוקטרינה, לסמכות התנ"כית ולצורת התקשורת עם אלוהים. האוניטריאנים נוטים לשים דגש על התחייבויות אתיות ולא על מחויבויות טקסיות. חלק מהאוניטריאנים הם אגנוסטיים באופן מוצהר, או אפילו אתאיסטים.	האמונה בישות עליונה אינה נדרשת, ואוניטריאנים רבים אינם מאמינים בישות עליונה.	לא.

היישום של הקריטריונים של סגרדאל על סיינטולוגיה כפי שהיא כיום

15 לא משנה מה היה המצב ב-1970 בעת הפסיקה בנוגע לסגרדאל, כיום חברי דת הסיינטולוגיה נפגשים כקהילה הן לדרשות מזדמנות של טקסי מעבר (טקסי הענקת שם לילדים, טקסי נישואין והלוויות) והן לדרשות דתיות שגרתיות מדי שבוע, ודרשות אלה הן דרשות של פולחן דתי בהתאם לקריטריון שהוגדר בסגרדאל.

16 ישנם מנהיגים דתיים שתפקידם לארגן את הדרשות ואת ביצוען בהתאם לתקנות של הדת. תקנות אלה מקבילות לכללים של זרמים שונים בנצרות.

17 הדרשות הן מכובדות ומהוגנות. הלך הרוח השכיח הוא מלא הבעה וידידותי, חיובי ומבוצע מתוך הכוונה אופטימית לפי הכתבים של סיינטולוגיה.

18 בפסיקת סגרדאל, הפולחן הדתי נחשב בדרך כלל ככזה הכולל תפילה לאובייקט נערץ והכנעה בפניו; אמירת דברי הלל לאותו אובייקט או ישות; תפילות הכוללות תחינה ואמירת תודות. מעוררים את הגישות האלה אצל חברי הקהילה באמצעים שונים, אבל בדרך כלל בצורת הצהרה מילולית בנוגע לאמונה, באמצעות השתתפות בפעולות טקסיות, ובאמצעות קבלת חפצים סמליים של העצמה (למשל, הלחם והיין של הדרשה הנוצרית).

19 הדרשות בסיינטולוגיה מתחילות עם הקראת עיקרי האמונה של הדת, שהיא ההכרזה על זכויות האדם. בקריאה רדודה אפשר לחשוב שעיקרי האמונה האלה אינם עומדים בקריטריון העיקרי של המאפיינים של פולחן דתי כפי שנקבעו בפסיקת סגרדאל על-ידי השופט באקלי, כלומר שצריך להיות אובייקט שלכבודו מקיימים פולחן דתי, ושאליו המאמינים הופכים לכנועים. קריאה מעמיקה יותר מראה בבירור שעיקרי האמונה, בעוד שאינם אומרים בצורה רשמית שאלוהים קיים או מכריזים שהוא בעל עליונות על כל שאר הישויות, למעשה מתייחסים לקיומו כדבר מובן מאליה. בכך שכתוב בעיקרי האמונה ש-"לאף ישות למעט הבורא אין את הכוח להשהות או לבטל את הזכויות [האדם] האלה", יש הכרה לא ישירה בקיומו של אלוהים ובעליונותו, ובכך שהוא שולט על כל המין האנושי.

20 דרשת סוף השבוע כוללת תפילה, ומסתיימת תמיד עם תפילה מוגדרת. התפילה ממוקדת בחופש האדם, קוראים לאלוהים ומייחלים שהוא יעניק חופש ממלחמה, מעוני וממחסור, וכן יאפשר זכויות אדם באופן מלא. לכן, זוהי תפילה מתוך מטרה להעלים מחלוקות ובעיות. אלוהים מתבקש ליישב מחלוקות ובעיות כדי לבסס צדק ומצבים שבהם האדם יוכל להגשים את הפוטנציאל שלו. התפילה לאלוהים מורה בסיומה "מי ייתן והאל יאפשר זאת".

סיכום

21 בהתחשב בעובדה שסיינטולוגים אכן מאמינים בישות עליונה, ושהדרשות הדתיות שלהם כוללות יראת כבוד כלפי אותה ישות עליונה וכן מבקשות באמצעות תפילה שאותה ישות עליונה תיישב מחלוקות, מסקנתי היא שדרשות הסיינטולוגיה כיום אכן עומדות בקריטריונים הצרים של פולחן דתי כפי שמפורט בפסיקה של סג'רדאל – למרות שהדרשות של כמה זרמים דתיים ראשיים אחרים, המקובלים בכל העולם, אינם עונים על קריטריונים אלה.

בריאן רונלד וילסון

8 בפברואר 2002

אוקספורד, אנגליה

בריאן רונלד וילסון

בריאן רונלד וילסון מרצה אמריטוס לסוציולוגיה באוניברסיטת אוקספורד. מ-1963 עד 1993 הוא גם היה עמית במכללת All Souls, וב-1993 הוא נבחר כעמית אמריטוס.

במשך יותר מארבעים שנים הוא ערך מחקרים על תנועות מיעוט דתיות בבריטניה ומעבר לים (בעיקר בארצות-הברית, גאנה, קניה, בלגיה ויפן). עבודתו כללה את קריאת הפרסומים של תנועות אלה, ובכל מקום שזה היה אפשרי, גם התרועעות עם חברי הקהילה בפגישותיהם, בדרשות שלהם ובבתיהם, תוך הערכה ביקורתית של עבודותיהם של מלומדים אחרים.

הוא מחזיק בתואר ראשון בכלכלה ודוקטורט מאוניברסיטת לונדון, ותואר שני מאוניברסיטת אוקספורד. ב-1984 אוניברסיטת אוקספורד הכירה בערך של עבודותיו שפורסמו בכך שהעניקה לו תואר של דוקטור בספרות. ב-1992 האוניברסיטה הקתולית של Louvain, בלגיה, העניקה לו תואר דוקטור של כבוד.

ב-1994 הוא נבחר כעמית האקדמיה הבריטית.

בזמנים שונים הוא החזיק בתפקידים הנוספים הבאים:

עמית בקרן חבר העמים הבריטי (קרן Harkness) באוניברסיטת קליפורניה, ברקלי, ארצות-הברית, 1957 עד 1958 ;

פרופסור אורח, אוניברסיטת גאנה, 1964 ;

עמית של המועצה האמריקאית לחברות משכילות, באוניברסיטת קליפורניה, ברקלי, ארצות-הברית, 1966 עד 1967 ;

יועץ מחקר בסוציולוגיה, אוניברסיטת פדובה, איטליה, 1968 עד 1972 ;

עמית אורח באגודה היפנית, בשנת 1975 ;

פרופסור אורח, האוניברסיטה הקתולית של Louvain, בלגיה, בשנים 1976, 1982, 1986, 1993 ;

פרופסור אורח, אוניברסיטת טורונטו, קנדה, 1978 ;

פרופסור אורח לסוציולוגיה של דת, ויועץ למחקרים דתיים עבור אוניברסיטת Mahidol,
בנגקוק, תאילנד, 1980 עד 1981 ;

עמית אורח, מכללת Ormond, אוניברסיטת מלבורן, אוסטרליה, 1981 ;

פרופסור אורח, אוניברסיטת קווינסלנד, אוסטרליה, 1986 ;

פרופסור אורח, אוניברסיטת קליפורניה, סנטה-ברברה, קליפורניה, ארה"ב, 1987 ;

פרופסור אורח, אוניברסיטת Soka, Hachioji, יפן, 1997 ;

בשנים 1971 עד 1975 הוא היה הנשיא של 'הוועידה הבינלאומית לסוציולוגיה דתית', ארגון
בינלאומי העוסק בנושא זה ; ב-1991 הוא נבחר לנשיא כבוד של ארגון זה, שנקרא כיום
'האגודה הבינלאומית לסוציולוגיה דתית'.

חבר מועצה באגודה למחקר מדעי של הדת (ארה"ב) 1977 עד 1979 ;

במשך כמה שנים, שימש כעורך משנה של הז'ורנל למחקר מדעי של הדת ;

במשך שש שנים שימש כעורך שותף של 'הסקירה השנתית של מדעי החברה של הדת'.

הוא הרצה רבות על תנועות מיעוט דתיות בבריטניה, אוסטרליה, בלגיה, קנדה, יפן וארצות-הברית, ומדי
פעם בפינלנד, צרפת, גרמניה, איטליה, הולנד, נורבגיה ושוודיה.

הוא נקרא לשמש כעד מומחה בנושא כתות בבתי משפט בבריטניה, צרפת, יוון, הולנד, ניו-זילנד
ודרום-אפריקה, וסיפק תצהירים עבור בתי-משפט באוסטרליה, לטביה, רוסיה, ספרד, צרפת. הוא גם
נקרא לתת חוות דעת מומחה כתובה בנושא תנועות דתיות עבור ועדת נושאי הפנים של בית הנבחרים
הבריטי.

בין שאר עבודותיו, הוא פרסם אחד-עשר ספרים שהוקדשו במלואם או בחלקם לנושא של תנועות מיעוט
דתיות:

'כתות והחברה: הסוציולוגיה של שלוש קבוצות דתיות בבריטניה', לונדון: Heinemann
וברקלי: הוצאת אוניברסיטת קליפורניה, 1961 ; הודפס מחדש, ווסטפורט, קונטיקט, ארה"ב:
הוצאת גרינווד, 1978

דפוסים של כתות' (עורך) לונדון: Heinemann, 1967

כתות דתיות', לונדון: Weidenfiels and Nicholson; ניו-יורק: McGraw Hill, 1970 (פורסם גם בתרגום לצרפתית, גרמנית, ספרדית ויפנית)

קסמים והמילניום', לונדון: Heinemann, ניו-יורק: Harper and Row, 1973

שינויים בני ימינו בדתות', לונדון: הוצאת אוניברסיטת אוקספורד, 1976 (פורסם גם בתרגום לאיטלקית ויפנית)

ההשפעה החברתית של התנועות הדתיות החדשות' (נערך) ניו-יורק: Rose of Sharon Press, 1981

ידת בפרספקטיבה סוציולוגית', אוקספורד: Clarendon Press, 1982 (פורסם גם בתרגום לאיטלקית, רומנית ובולגרית. תרגום ליפנית בהכנה)

הממדים החברתיים של כתות', אוקספורד: Clarendon Press, 1990

זמן למזמור: הבודהיסטים מזרם הסוקה גאקאי בבריטניה', [עם ק. דובליר] אוקספורד: Clarendon Press, 1994 (תרגום יפני מ-1997)

תנועות דתיות חדשות; אתגר ותגובה' [נערך בשיתוף עם גיימי קרסוול] לונדון: Routledge, 1999

אזרחים גלובליים: הבודהיסטים מזרם הסוקה גאקאי בעולם' [נערך בשיתוף עם דיוויד מצ'סק] אוקספורד: Clarendon Press, 2000

הוא גם תרם יותר משלושים מאמרים על תנועות מיעוט דתיות לחיבורים שנערכו ולז'ורנלים מלומדים בבריטניה, בלגיה, קרואטיה, צרפת, גרמניה, הודו, יפן, הולנד, נורבגיה, שוויץ וארצות-הברית. הוא תרם מונחים ל-'אנציקלופדיה בריטניקה'; ל-'אנציקלופדיה למדעים חברתיים'; ל-'אנציקלופדיה של הדת', ל-Encyclopédie des religions (פריז) ול-Enciclopedia Italiana (רומא).

בין התנועות שהוא חקר היתה דת הסיינטולוגיה. הוא אינו, ומעולם לא היה, חבר בדת זו או באחד מהארגונים המסונפים שלה. המחקר שלו נערך בהתאם לעקרונות של אובייקטיביות חסרת פניות וניטרליות אתית, כפי שמקובל במסורת האקדמית של המדעים החברתיים.

